

RIKTLINJE
 RUTIN

Dokumentnamn: Riktlinje vid dödsfall inom kommunal hälso- och sjukvård				
Framtagen av: Eva-Karin Stenberg, MAS	Gäller from: 2017-04-01	Gemensam med Regionen: ☐ Ja ☒ Nej	Gäller egen regi: ☒ Ja ☐ Nej Gäller privat regi: ☐ Ja ☐ Nej Gäller intraprenad: ☐ Ja ☐ Nej	Process hänvisning:
Godkänd av: Eva- Karin Stenberg, MAS	Gäller tom: <i>Ange datum eller skriv tillsvidare, lämna ej rutan tom</i>			
Uppdaterad av: Eva-Karin Stenberg, MAS Anja Sönerstedt, MAS	Uppdateringsdatum: 2023-11-30			

Revisionshistorik

Vad har uppdaterats och reviderats i den nya versionen av rutin/riktlinje? Beskriv kortfattat vilken del av dokumentet som ändrats.

Datum för revidering och uppdatering	Beskrivning
2023-11-30	Förtydligande kring ”Omhändertagande av avliden”

Riktlinje vid dödsfall inom kommunal hälso- och sjukvård

För de vårdtagare där kommunen har ansvaret för hälso- och sjukvården ingår också ett ansvar att ta hand om avlidna. Uppgiften skall utföras med respekt och omtanke för den avlidne och dennes anhöriga.

Rutiner för omhändertagande av avliden patient

- Kommunsjuksköterska tillkallas. Det är sjuksköterskans ansvar att den läkare som ska konstatera dödsfallet kontaktas.
- **Väntade dödsfall**
Läkare eller kommunsjuksköterska skall underrätta de anhöriga så snart som möjligt om dödsfallet. Detta bör ske genom ett hembesök i första hand eller via ett telefonsamtal om man kommit överens om det. Det underlättar om det finns en överenskommelse mellan patientansvarig kommunsjuksköterska och de anhöriga om vem som ska kontaktas och lämplig tid på dygnet.

- **Oväntade dödsfall**
Läkare eller kommunsjuksköterska skall underrätta de anhöriga om dödsfallet. Polis eller präst kan i vissa fall vara delaktiga då anhöriga underrättas om dödsfallet. Kontakten bör vara personlig och sker lämpligast genom ett hembesök. Om närstående inte kan nås skall polis eller socialtjänst kontaktas.
- Anhöriga skall få möjlighet att samtala med sjuksköterska och/eller läkare direkt i samband med dödsfallet.

Fastställande av förväntat dödsfall utan läkarundersökning

Se Riktlinje: Fastställande av förväntat dödsfall utan läkarundersökning samt Checklista/åtgärdslista för sjuksköterska vid undersökning för fastställande av väntat dödsfall, MAS-Handboken /Dödsfall.

Omhändertagande av avliden

Den avlidne ska tas om hand på ett så värdigt och naturligt sätt som möjligt. Anpassa omhändertagandet till den avlidnes och de närståendes önskemål.

- Sjuksköterskan skall hjälpa till vid omhändertagande av avliden, eller kommer överens med omsorgspersonal om vem som gör i ordning den avlidne.
- Omsorgspersonal kan påbörja omhändertagande av den avlidne i väntan på konstaterande av dödsfall i samråd med sjuksköterskan.
- Sjuksköterskan ansvarar för att uppgifterna på Id-bandet, namn och personnummer, är korrekta och signerade.
- Sjuksköterskan ansvarar för att Id-bandet fästs på armen eller benet.
- Personens livsåskådning skall respekteras
- Anhörigas önskemål skall alltid tillmötesgå.
- Låt anhöriga göra klädvalet.
- Gör det möjligt för en stund i stillhet. Kanske vill de anhöriga vara ensamma en stund med den döde, kanske vill de att Du ska vara med. Var lyhörd. Låt avskedet få den tid det behöver.
- Då omständigheterna tillåter kan den döde få stanna flera dygn i hemmet.
- Begravningsbyrån skall hämta den avlidne efter överenskommelse.

För praktiska råd se www.vardhandboken.se /Dödsfall-åtgärder-inom-hälso-och-sjukvård/Omhändertagande av- den- döde

Personliga tillhörigheter

Anhöriga bör vara med då den avlidnes personliga tillhörigheter omhändertas. Läkemedel tillhör dödsboet men sjuksköterskan kan erbjuda sig att ta hand dessa, för att lämna till apoteket. Detta skall dokumenteras i omvårdnadsjournalen. Narkotiska läkemedel skall lämnas till Apoteket efter att anhöriga informerats. Om anhöriga inte vill få hjälp med omhändertagande av narkotiska preparat skall detta dokumenteras i journalen. Se MAS-Handboken Riktlinjer för Läkemedelshantering.

Dokumentation

Kommunsjuksköterskan skall göra en slutanteckning i omvårdnadsjournalen. I den ska det framgå tidpunkt för dödsfallet, vilken läkare som konstaterade dödsfallet

alternativt sjuksköterska som gjort en klinisk undersökning av den döda kroppen, samtal med anhörig samt att den avlidne fått ett Id-band m.m. Epikris skall skrivas på vårdtagare födda dag 5, 15 och 25. Sjuksköterskan ansvarar också för att uppgifterna till begravningsbyrån blir ifyllda på bårhusblanketten. Läkaren ansvarar för att dödsbeviset skrivs. Omvårdnadsjournalen förvaras och arkiveras enligt anvisningar, se MAS-Handboken Dokumentation/ Riktlinjer för arkivering av hälso- och sjukvårdsjournaler.

Hygien och smitta

I omhändertagandet av den döde arbetar man efter basala hygienrutiner. Vid eventuell smitta tex blodsmitta skall detta anges på bårhusblanketten, där ska det också framgå om den döde fick behandling med cytostatika/cytotoxiska läkemedel under de senaste 24 timmarna före döden.

Explosiva implantat t.ex. Pacemaker och insulinpumpar, nervstimulatorer

För att tillåta kremering krävs att explosiva implantat avlägsnats då dessa kan explodera vid kremering och ge upphov till skador på personal och material. Det skall framgå av bårhusblanketten till begravningsbyrån att den avlidne har ett sådant implantat.

Onaturlig död

Vid misstanke om att dödsfallet har eller kan ha orsakats av yttre skada eller förgiftning av någon annan person, genom olycksfall eller självmord skall läkaren anmäla dödsfallet till polisen. Självmordsmisstanke skall anmälas till den medicinskt ansvariga sjuksköterskan (MAS). MAS gör en bedömning i om händelsen ska anmälas vidare till IVO som "lex Maria".

Anmälan ska också göras till polisen om den döde inte kan identifieras.